

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IX.

WARSZAWA, DNIA 15 STYCZNIA 1932 R.

Nr. 1.

TREŚĆ:

Nominacja Komisarza Banku	str. 1		Położenie gospodarcze Polski w grudniu 1931 r. na pod-	str.
Ruch służbowy	1		stawie sprawozdań Oddziałów.	1
Zbyteczne badanie opłat stemplowych od aktów notarialnych	1		Stopa dyskontowa banków biletowych	10

Nominacja Komisarza Banku.

Komisarzem Banku Polskiego został zamianowany przez p. Ministra Skarbu

p. Adam Koc,

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Skarbu.

Ruch służbowy.

Nominacje.

Witold Obtulowicz, urzędnik Oddziału w Chojnicach, mianowany Zastępcą Dyrektora Oddziału w Włocławku.

Przeniesienia.

Antoni Sokolski, Zastępca Dyrektora Oddziału w Łucku, przeniesiony na równorzędne stanowisko do Oddziału w Sosnowcu.

U w a g a. W związku z notatką, zamieszczoną w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 24 z 31 grudnia 1931 r. w dziale „Ruch służbowy” pod tytułem „Zwolnienie ze służby”, nadmieniam się, że stosunek służbowy p. Dr. Mieczysława Szawleskiego z Bankiem Polskim rozwiązany został na podstawie obopólnego porozumienia.

Zbyteczne badanie opłat stemplowych od aktów notarialnych.

(Dział I Spisu Okólników).

Niektóre Oddziały zwracają się z zapytaniem, czy Oddział obowiązany jest badać uskutecznienie należytej opłaty stemplowej przez notariuszów od sporządzonych przez nich aktów notarialnych, a zwłaszcza od uwierzytelnień podpisów osób na deklaracjach żyrowych.

Wyjaśnia się przeto, że badanie opłat stemplowych od aktów notarialnych należy wyłącznie do władz skarbowych, a nie do Banku Polskiego.

Położenie gospodarcze Polski w grudniu 1931 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Rynek pieniężny. Sytuacja na rynkach pieniężnych pozostawała w miesiącu sprawozdawczym pod znakiem dalszego pogłębiania się kryzysu. Trwające wciąż wahania funta angielskiego i walut z nim związanych zwiększały chaos walutowo-pieniężny; wahania te odbywały się, w zestawieniu z poprzednimi miesiącami, w granicach o wiele węższych dzięki utrzymywaniu emisji banknotów na poziomie niezmiennym i wielkiej powściągliwości w wycofywaniu z rynku angielskiego wierzytelności przez

1934 K 1814/43-b



P.33.683 (A)

banki francuskie, których zainteresowanie w utrzymaniu waluty angielskiej na możliwie wysokim poziomie miało swe źródło w obawie przed dalszymi stratami na kursie posiadanych dewiz angielskich. Deprymująco oddziaływało również na rynek porzucenie w dniu 15 grudnia standardu złota przez Japonję i spadek kursu yeny oraz przejściowa zniżka guldena holenderskiego, mająca swe źródło w pogłoskach o zamierzonym przez Holandję odstąpieniu od systemu waluty złotej, któreto pogłoski powstały na tle możliwości utraty przez przemysł włókienniczy holenderski rynków zbytu w Indiach holenderskich na rzecz przemysłu japońskiego, korzystającego z premii eksportowej w wyniku spadku yeny.

Na pogłębienie kryzysu zaufania wpłynęły wydarzenia na terenie Niemiec. Nowy dekret prezydenta Rzeszy Niemieckiej, nakazujący między innymi redukcję oprocentowania pożyczek długoterminowych, nie mógł przyczynić się do wzrostu zaufania do Niemiec, jako kraju zależnego od dopływu kredytów zagranicznych. Również możliwości rozwiązania skomplikowanego zagadnienia reparacyjnego, którego wagę dla uzdrowienia gospodarki światowej podkreślił w swym sprawozdaniu z dnia 23 grudnia 1931 r. Komitet Doradczy Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei, zostały poważnie ograniczone przez oświadczenie kanclerza Rzeszy, że Niemcy nie są w stanie płacić odszkodowań wojennych ani obecnie ani w przyszłości.

Niekorzystnie oddziaływały na sytuację gospodarczą dalsze zarządzenia w formie zakazów przywozu, podwyżek celnych i ograniczeń dewizowych, podjęte przez szereg państw w dążeniu do zabezpieczenia się przed naruszeniem równowagi w bilansie płatniczym drogą zmniejszenia importu. Należy tu wymienić wypowiedzenie traktatu handlowego niemiecko-szwajcarskiego, ogłoszenie przez Anglię z dniem 19 grudnia 3-ciej listy towarów obłożonych cłem, wprowadzenie kontyngentów przywozowych w Holandji, Francji, Hiszpanji i Turcji, oraz podwyżek celnych w Belgji, Estonji i na Litwie. Na samym końcu listy krajów, które zastosowały u siebie ograniczenia przywozowe, znalazła się Polska; ogłoszone w końcu grudnia rozporządzenia o podwyżkach celnych i zakazach przywozu były podyktowane przede wszystkim koniecznością dostosowania się do zmienionej sytuacji na światowych rynkach towarowych, tem bardziej, że Polska należy do krajów, w których bilansie płatniczym główną pozycję stanowi dodatni bilans handlowy.

Na krajowym rynku pieniężnym sytuacja naogół nie uległa w grudniu pogorszeniu pomimo przewidywanych trudności w związku ze zwiększeniem się zapotrzebowania gotówki na ultimo roku i zbliżającym się terminem wykupu świadectw przemysłowych. W miesiącu sprawozdawczym nastąpiło znaczne zahamowanie ubytku wkładów, a w niektórych instytucjach zaznaczył się nawet ich wzrost, co jednakże zostało wywołane głównie dopisaniem przez instytucje kredytowe odsetek za drugie półrocze. Ogólny przyrost wkładów oszczędnościowych w P. K. O. wyniósł w miesiącu grudniu 24·9 milj. zł., z czego na dopisane odsetki przypada około 15 milj. zł., na faktyczny zaś przyrost — zgóra 9 milj. zł.

Na ubytek wkładów banki były zmuszone odpowiedzieć dalszym zmniejszeniem działalności kredytowej i skracaniem terminów wekslowych; kasy oszczędności i spółdzielnie nie udzielały naogół nowych kredytów, lecz likwidowały dotychczasowe, starając się równocześnie o hipoteczne zabezpieczenie swych pretensyj. Banki i instytucje kredytowe mobilizowały gotówkę na ultimo, celem wykazania dużego pogotowia kasowego, przede wszystkim przez zwiększenie redyskonta w instytucji emisyjnej, na którą nacisk z ich strony był z tego powodu większy, niż ze strony przemysłu. Zapotrzebowanie gotówki było nieco silniejsze, niż w miesiącu poprzednim, zarówno ze strony przemysłu i handlu wobec terminu wykupu świadectw przemysłowych, jak też i ze strony rolnictwa, które znajdowało się nadal w ciężkiej sytuacji z powodu ciężącego nad niem dużego zadłużenia krótkoterminowego. To też regulacja zobowiązań wekslowych, szczególnie rolniczych, odbywała się przeważnie drogą dalszych prolon gat przy znikomej wpłacie gotówką. Naogół nie można było w tym względzie stwierdzić złej woli ze strony dłużników, lecz raczej dała się zauważyć dążność ich do utrzymania się za wszelką cenę na powierzchni, chociażby kosztem ograniczenia stopy życiowej. Nadzieje rolników co do możliwości moratorium a nawet anulowania części zobowiązań zostały przekreślone przez negatywne ustosunkowanie się w tej kwestji czynników miarodajnych; powołana do życia Centralna Komisja dla zbadania zadłużenia rolników ma na celu opracowanie wniosków w sprawie złagodzenia sytuacji finansowej rolnictwa.

Odsetek weksli zaprotestowanych w Banku Polskim podniósł się nieznacznie z 4·70% do 5·01%, wobec 4·12% w grudniu 1930 r.

W listopadzie ogólny stan wkładów w instytucjach kredytowych zwiększył się o 27·7 milj. zł., co nastąpiło wyłącznie skutkiem wzrostu rachunków żyrowych w Banku Polskim (o 40·3 milj. zł.);

po wyeliminowaniu tej pozycji okaże się spadek wkładów w porównaniu z październikiem o 12·6 milj. zł., wobec 55·6 milj. zł. w miesiącu poprzednim. Tak silne zahamowanie ubytku wkładów świadczy o tem, że płochliwość wkładców już ustała i rozpoczął się okres powolnego podejmowania oszczędności z powodu kryzysu gospodarczego i wzrastającego bezrobocia. Stosunkowo największy ubytek wkładów (23·6 milj. zł.) wykazały banki akcyjne, z kolei komunalne kasy oszczędności (2·6 milj. zł.), natomiast w bankach państwowych nastąpił wzrost o 13·6 milj. zł., z czego na P. K. O. przypadło 10·9 milj. zł.:

	30. XI. 1931.		31. X. 1931.	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież. w milionach złotych	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.
w Banku Polskim ¹⁾	—	179·1	—	138·8
„ Banku Gospodarstwa Krajowego ¹⁾ . . .	144·5	90·8	144·2	95·7
„ Państwowym Banku Rolnym ¹⁾	32·9	23·5	33·0	21·6
„ Pocztowej Kasie Oszczędności	308·1	169·4	297·5	163·6
„ bankach ²⁾	370·4	372·1	387·5	378·6
„ komunalnych kasach oszczędności ³⁾ . .	554·0 ⁴⁾	46·1	557·1 ⁴⁾	45·6
	1.409·9	881·0	1.419·3	843·9
	2.290·9		2.263·2	

Mimo bardzo poważnego zahamowania odpływu kapitałów obcych, banki, pozostające jeszcze pod wrażeniem silnej ucieczki wkładów w miesiącach poprzednich, stosowały w dalszym ciągu ostre restrykcje kredytowe. Ogólna suma kredytów krótkoterminowych zmniejszyła się w ciągu listopada o 44·8 milj. zł., wobec 36·1 milj. zł. w październiku. Z powodu tak znacznej redukcji kredytów pogotowie kasowe utrzymało się na dotychczasowym poziomie, a nawet uległo lekkiemu zwiększeniu z 56·7 milj. zł. do 57·2 milj. zł., pomimo spadku redyskonta (o 11·3 milj. zł.) i zmniejszenia się zadłużenia banków wobec zagranicy (o 16·2 milj. zł.) Spadek zadłużenia tego (banki „Loro“ i „Nostro“ zagraniczne) został wywołany głównie spłatą kredytu przez Bank Cukrownictwa oraz przeniesieniem rachunku przez filję jednego z banków zagranicznych do centrali. Stosunek gotówki do wkładów podniósł się z 7·2% do 7·6%.

W związku z przeprowadzonymi na szerszą skalę ograniczeniami kredytowymi zaznaczył się w bankach większy przyrost protestów (o 2·5 milj. zł.).

Działalność kredytowa Banku Polskiego w miesiącu sprawozdawczym wzrosła dość silnie zarówno w dziale dyskonta (o 34·3 milj. zł.) jak też i pożyczek terminowych (o 11·3 milj. zł.). Wzrost portfelu wekslowego nastąpił głównie z powodu nacisku na instytucję emisyjną ze strony banków, mobilizujących gotówkę na ultimo, natomiast na zwiększenie stanu pożyczek terminowych wpłynęła konieczność przyjsicia z pomocą instytucjom kredytu długoterminowego w związku z przypadającym terminem płatności kuponów listów zastawnych i obligacyj.

	30. 11. 31	10. 12. 31	20. 12. 31	31. 12. 31
Portfel wekslowy w milj. zł.	636·0	619·7	632·6	670·3
Pożyczki zastawowe „ „	114·8	115·5	115·9	126·1
	750·8	735·2	748·5	796·4

Portfel weksli rolniczych z terminem 3—6 miesięcy wzrósł w dalszym ciągu o 5·2 milj. zł. do 53·3 milj. zł. Natomiast nieznacznie tylko zwiększył się stan zadłużenia rolnictwa z tytułu rejestrowego zastawu rolniczego (o 0·6 milj. zł.) oraz z tytułu kredytów siewnych i wiosennych (o 0·2 milj. zł.).

Zapas dewiz, zaliczonych do pokrycia, wykazał wzrost o 3·6 milj. zł., zapas złota — o 2·7 milj. zł. Wzrost rezerw kruszcowo-dewizowych, pomimo równoczesnej spłaty przez banki kredytów zagranicznych, był wynikiem korzystnego kształtowania się od dłuższego czasu bilansu handlowego.

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisariat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 59 banków i 5 większych domów bankowych.

³⁾ Dane obejmują 378 kas, w tem 2 niekomunalne („Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie“ i „Ukraińska Szczadnycia“ w Przemyślu).

⁴⁾ Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucyj finansowych.

Pieniądze i należności zagraniczne w milj. zł.:	30. 11. 31	10. 12. 31	20. 12. 31	31. 11. 31
zaliczone do pokrycia	84·4	80·6	80·7	88·0
niezaliczone „ „	126·5	119·9	118·3	125·4
Razem	210·9	200·5	199·0	213·4
kruszec	597·7	600·3	600·4	600·4

Ogólny obieg pieniężny zwiększył się w stosunku do listopada o 10·6 milj. zł. przede wszystkim wskutek wzrostu obiegu banknotów (o 7·4 milj. zł.) następnie emisji skarbowej (o 3·2 milj. zł.).

	30. 11. 31	10. 12. 31	20. 12. 31	31. 12. 31
Bilety Banku Polskiego	1.210·9	1.168·4	1.140·6	1.218·3
Emisja skarbową:				
bilon	236·9	235·7	232·8	240·1
bilety państwowe	1·3	1·3	1·3	1·3
Razem	1.449·1	1.405·4	1.374·7	1.459·7

Pokrycie kruszcowo-dewizowe, wobec wzrostu rezerw przy równoczesnym wzroście obiegu pieniężnego i natychmiast płatnych zobowiązań, podniosło się tylko nieznacznie (z 48·04% do 48·09%), natomiast pokrycie tylko kruszcowe lekko się obniżyło (z 42·10% na 41·94%).

Obrót bezgotówkowy wykazał nieznaczny wzrost, a mianowicie obroty żyrowe w Banku Polskim¹⁾ wraz z obrotami izb rozrachunkowych i obroty czekowe w P. K. O.¹⁾ wyniosły 5.072·8 milj. zł., wobec 4.970·0 milj. zł. w miesiącu poprzednim.

Na giełdzie pieniężnej w Warszawie obrót ogólny zwiększył się o 3·9 milj. zł. i wyniósł 69·8 milj. zł., przyczem w ramach obrotu ogólnego wzrosły transakcje dewizami i akcjami, natomiast zmniejszyły się banknotami i papierami procentowymi. Kurs dolara gotówkowego wahał się w granicach od 8.885 do 8·91; kurs dewizy na Nowy Jork — od 8.916 do 8.921. Wahania dewizy na Londyn oraz na Sztokholm, Oslo i Kopenhagę odbywały się w granicach o wiele węższych, niż w miesiącach poprzednich, przy słabszej naogół tendencji na początku miesiąca i mocniejszej w drugiej połowie grudnia. Dewiza na Paryż miała tendencję zwyżkową aż do trzeciej dekady, poczem lekko się obniżyła, na Zurych przeciwnie — po pewnych wahaniami w ciągu miesiąca uległa na ultimo wzmocnieniu, natomiast dewiza holenderska wykazała na ultimo tendencję wybitnie zniżkową. Dewizami austriackimi i węgierskimi w dalszym ciągu transakcyj nie zawierano.

Obroty akcjami wyniosły 1·6 milj. zł., z czego na akcje bankowe przypadło 83·9%, przyczem transakcyj dokonywano prawie wyłącznie akcjami Banku Polskiego, które notowano przez cały miesiąc, z wyjątkiem pierwszych dni grudnia, po kursie 105.

Obroty papierami lokacyjnymi wyniosły 6·6 milj. zł., z czego na papiery państwowe przypadło 48·8%, na listy zastawne — 42·2%, na obligacje — 9%. Listy zastawne wykazywały silne wahania zniżkowe w pierwszej połowie miesiąca, poczem nastąpiła pewna poprawa.

Z pośród pożyczek państwowych zyskały na kursie: 4% premjowa dolarowa Ser. III, która zwyżkowała z 42·50 na początku miesiąca do 43·50 na koniec miesiąca i 3% budowlana — z 29·50 do 30·50, natomiast dalsze straty poniosły: 10% kolejowa (z 103 na 99), 5% konwersyjna (z 41·75 na 39·75), 6% dolarowa z r. 1920 (z 58·50 na 53·50), 7% stabilizacyjna z (54·50 — 55·50 na 49·50 — 51·50) oraz w mniejszym stopniu 4% inwestycyjna.

Kronika bankowa. Na Walnem Zebraniu Akcjonariuszów Polskiego Banku Przemysłowego, pozo-
stającego pod nadzorem sądowym, uchwalono pokryć stratę w wysokości 10 milj. zł. przez obniżenie kapitału zakładowego z 12 milj. zł. na 3 milj. zł. oraz przez użycie kapitału zapasowego w wysokości 1·6 milj. zł.

Budżet państwa. Dochody Skarbu Państwa wyniosły 198·3 milj. zł., czyli w stosunku do listopada zwiększyły się o 4·7 milj. zł., wydatki zaś — 198·1, t. j. wzrosły o 5·7 milj. zł., wobec czego w grudniu osiągnięto po raz drugi w bieżącym roku budżetowym nieznaczną nadwyżkę dochodów nad wydatkami w kwocie 0·2 milj. zł.

Rolnictwo. Dzięki korzystnym naogół warunkom atmosferycznym stan ozimin uległ pewnej poprawie, jakkolwiek — w zestawieniu z rokiem ubiegłym — przedstawiał się nieco gorzej.

¹⁾ Bez wpłat i wypłat gotówkowych.

Ceny zbóż na międzynarodowych rynkach wykazywały naogół, pomijając drobne wahania na niektórych giełdach, lekką zniżkę, zapoczątkowaną w końcu listopada. Dalszy spadek cen wywołany został zaostrzeniem ograniczeń dewizowych przez państwa, importujące zboże, a ponadto ciąglem dążeniem szeregu krajów do osiągnięcia samowystarczalności w tej dziedzinie. Wpływ tych czynników na kształtowanie się cen zaznaczył się szczególnie dobitnie w dziedzinie żyta, którego ceny, pomimo zmniejszenia światowej produkcji tego zboża przy jednoczesnem stałym zapotrzebowaniu w wielu krajach, spadły w grudniu silniej od cen pszenicy. Ruch cen na giełdach zagranicznych ilustruje następujące zestawienie (w dolarach za 100 kg):

Pszenica	G r u d z i e ń				
	30.11-5.12	7.12-12.12	14.12-19.12	21.12-26.12	28.12-2.1
Chicago	2·05	2·03	2·06	2·01	1·99
Nowy Jork	2·58	2·57	2·55	2·57	2·55
Hamburg ¹⁾	2·65	2·60	2·53	2·51	2·56
Berlin	5·24	5·07	5·03	5·06	5·10
Polska ²⁾	2·99	3·00	3·00	2·99	2·99
Żyto					
Chicago	1·72	1·54	1·66	1·61	1·67
Nowy Jork	2·34	2·23	2·30	2·29	2·34
Hamburg	2·04	1·94	1·93	1·93	1·90
Berlin	4·70	4·55	4·52	4·53	4·43
Polska ²⁾	3·05	3·06	3·06	3·06	3·07

Tendencje zniżkowe, które opanowały rynek światowy już w listopadzie, ujawniły się na rynku krajowym dopiero w drugim tygodniu grudnia, przyczem spadek cen nie dotyczył prawie zupełnie żyta, a to dzięki interwencji Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych, zbierających z rynku wszelkie nadwyżki. W rezultacie wzrosła rozpiętość cen pomiędzy żytem a pszenicą na niekorzyść tej ostatniej. Większy spadek zaznaczył się natomiast w stosunku do jęczmienia i owsa. Ceny zboża na giełdzie poznańskiej kształtowały się następująco (w złotych za 100 kg):

Zboże	G r u d z i e ń				
	30.11-5.12	7.12-12.12	14.12-19.12	21.12-26.12	28.12-2.1
pszenica	24·90	24·75	24·75	24·67	24·65
żyto	27·25	27·25	27·19	27·25	27·35
jęczmień browarny .	27·54	26·35	26·25	26·25	26·25
owies	24·58	24·50	24·04	23·42	23·25

Eksport obejmował stosunkowo niewielkie ilości zboża; wywieziono mianowicie około 14 tys. tonn jęczmienia około 8 tys. tonn żyta i około 1 tys. tonn pszenicy i owsa przeważnie w wykonaniu umów dawniej zawartych.

Krajowe rynki trzody i bydła znajdowały się w dalszym ciągu pod wpływem depresji, jakkolwiek w drugiej połowie grudnia dało się zauważyć przejściowe przedsięwzięte ożywienie i pewna, nieznaczna zresztą, zwyżka cen.

Eksport trzody chlewnej na najważniejsze rynki zbytu, t. j. do Austrii i Czechosłowacji nie osiągnął w grudniu nawet połowy wywozu w listopadzie. Tak znaczny spadek eksportu wywołany został, jeśli chodzi o Austrię, ograniczeniami importowemi, stosowanemi doraźnie przez centralę przywozu zwierząt rzeźnych, oraz trudnościami, na jakie byli narażeni polscy eksporterzy przy uzyskaniu należności za wywieziony towar, w stosunku zaś do Czechosłowacji — dalszem podniesieniem z dniem 10 grudnia ceł na bydło i trzodę.

Wywóz bekonów wykazał, w porównaniu z miesiącami poprzedniemi, dość znaczny spadek wskutek konkurencji bekonu duńskiego i wywołanej tem zniżki cen. W drugim tygodniu grudnia za 1 q bekonu polskiego płacono zaledwie 34—40 sh, co w przeliczeniu na złote po kursie 1 £ = 30 zł. wynosi około zł 1·10 za 1 kg brutto loco Londyn. W drugiej połowie grudnia ceny te poprawiły się nieznacznie, osiągając poziom zł 1·13 za 1 kg.

¹⁾ Bez cła cif Hamburg.

²⁾ Przeciętne giełdy poznańskiej i warszawskiej.

Ceny masła na rynkach krajowych zwyżkowały o 20—30 gr. na 1 kg w stosunku do cen w listopadzie wskutek zmniejszonej podaży, wywołanej sezonowym spadkiem produkcji i wzmożeniami zakupami przedświątecznymi. Znacznie podrożały również jaja; dopiero w okresie poświątecznym ceny ich uległy pewnemu spadkowi. Natomiast na rynkach zagranicznych, zwłaszcza na najważniejszych dla Polski — niemieckim i angielskim — zarówno ceny masła jak i jaj zniżkowały przez cały miesiąc z powodu nagromadzenia dużych zapasów w chłodniach.

W dniach 10—13 grudnia odbyła się w Sofji II konferencja państw rolniczych Środkowej i Wschodniej Europy, czyli t. zw. Bloku Agrarnego, utworzonego na konferencji warszawskiej w sierpniu 1930 r. Wzięły w niej udział: Bułgaria, Czechosłowacja, Jugosławia, Polska, Rumunia i Węgry, ponadto przysłały swych obserwatorów: Estonia, Sekretariat Ligi Narodów oraz Międzynarodowy Instytut Rolniczy w Rzymie. Konferencja, po wysłuchaniu raportu o wspólnej działalności krajów rolniczych od czasu konferencji warszawskiej, stwierdziła, że wspólna akcja tych krajów dała wyniki korzystne i że prowadzenie jej w dalszym ciągu staje się jeszcze bardziej konieczne wobec obecnego położenia gospodarki światowej. Po uchwaleniu regulaminu konferencji ustalono wytyczne wspólnej działalności krajów rolniczych w r. 1932.

Młynarstwo. Zatrudnienie młynów utrzymało się na poziomie miesięcy poprzednich. Zapotrzebowanie mąki uległo nieznacznemu zwiększeniu w związku z okresem świątecznym; zmniejszył się natomiast popyt na otręby, których zakup nie kalkulował się wobec niskich cen trzody i bydła. Ceny otrąb pszennych zniżkowały z 17 na 15 zł., żytnich — z 18 na 16.50 zł.

Cukrownictwo. Kampanja tegoroczna została już ukończona we wszystkich cukrowniach. Ogółem wyprodukowano około 443 tys. tonn wartości cukru białego. Na rynek wewnętrzny wysłano w grudniu (w tys. tonn wartości cukru białego): 24.2, eksportowano zaś 11.5, wobec 23.3, względnie 99.0 w listopadzie. Od początku kampanji (październik — grudzień) wysłano na rynek wewnętrzny 73.9, eksportowano zaś 160.4.

Przemysł węglowy. Według tymczasowych danych produkcja węgla, zużycie wewnątrz kraju oraz eksport przedstawiały się następująco w tys. tonn:

	październik 1931	listopad 1931	grudzień 1931
wydobycie	3.763	3.817	3.294
zużycie wewnątrz kraju	1.997	1.926	1.581
wywóz	1.335	1.397	1.158

Wydobycie węgla skurczyło się głównie z powodu mniejszej ilości dni roboczych. Na spadek konsumpcji wewnętrznej wpłynęło osłabienie zapotrzebowania na cele opałowe w związku z łagodnym przebiegiem zimy oraz ze strony przemysłu w związku z zakończeniem kampanji cukrowniczej i zwolnieniem tempa produkcji w innych gałęziach wytwórczości.

Skurczenie się eksportu dotknęło przede wszystkim rynki północne, a następnie konwencyjne i zostało spowodowane z jednej strony mniejszą ilością dni przeładunkowych, z drugiej — wzmożoną konkurencją węgla angielskiego na rynkach północnych oraz zaostrzeniem ograniczeń dewizowych i wprowadzeniem przymusowej domieszki węgla austriackiego do zagranicznego w Austrii.

Przemysł naftowy. Produkcja ropy utrzymywała się na poziomie prawie niezmienionym. W drugiej połowie grudnia dowierciła się Sp. Akc. „Pionier” ropy w ilości blisko 10 tonn dziennie w szybie „Minister Kwiatkowski” na głębokości około 1.700 m.

Cena ropy borysławskiej wynosiła w dalszym ciągu \$ 1.80 za 100 kg. Dotychczas cena ta była płacona jedynie przez rafinerje zrzeszone w Syndykacie, rafinerje zaś niezrzeszone mogły, wobec nieobejmowania przez centralę ropną wszystkich ilości ropy, znajdującej się na rynku, nabywać ją po \$ 1.73—1.76; obecnie z powodu zwiększonego popytu i ponownego uruchomienia dwóch małych rafineryj również i outsiderzy musieli się zgodzić na cenę \$ 1.80.

Zbyt produktów naftowych w kraju wykazał pewne ożywienie w dziale benzyny z powodu korzystnych dla ruchu automobilowego warunków atmosferycznych, nafty — w związku z sezonem zimowym, oraz parafiny — z powodu okresu świątecznego, natomiast zmniejszenie obrotów — w dziale olejów maszynowych. Pod wpływem poważnej zwyżki cen na zagranicznych rynkach benzynowych, utrzymującej się aż do drugiej połowy miesiąca sprawozdawczego, eksporterzy polscy mogli uzyskać lepsze

ceny za benzynę; w nafcie, oleju gazowym, olejach smarowych i parafinie ceny utrzymały się na poziomie dotychczasowym.

Pod względem ograniczeń dewizowych najtrudniej przedstawiała się dla eksportu sytuacja na Węgrzech, skąd można było wydobyć pokrycie za wywieziony towar tylko z trudnością. Liberalniej traktowane były podania odbiorców austriackich o przydział dewiz, tak, że stosunki między eksporterami polskimi a odbiorcami w Austrii kształtowały się nieco korzystniej; najmniejsze trudności w przekazywaniu należności mieli odbiorcy w Czechosłowacji. Toczące się pertraktacje z rafinerjami czeskiemi w sprawie prolongaty umowy o odbiór benzyny polskiej na rok 1932 będą prawdopodobnie zakończone w styczniu.

W przemyśle hutniczym ogólna ilość zamówień, przydzielonych hutom przez Syndykat, wynosiła w miesiącu sprawozdawczym około 5.000 tonn, wobec 6·9 tys. tonn w grudniu 1930 r. i 33·2 tys. tonn, jako przeciętnej cyfry grudniowej w latach 1927/29. Zmniejszenie zapotrzebowania nastąpiło zarówno ze strony handlu hurtowego, jak też i przemysłu; zamówienia rządowe wynosiły tylko około 400 tonn.

W przemyśle metalowym przetwórczym nastąpiło dalsze skurczenie się stanu zatrudnienia wskutek nikłych zamówień krajowych i braku zleceń eksportowych. Tow. Lilpop, Rau i Loewenstein otrzymało na początku stycznia od konsorcjum amerykańskiego „Steel Corporation” zgórą miljon dolarów jako dalszą ratę na poczet transakcji, zawartej swego czasu przez zakłady Lilpopa z wymienionym konsorcjum; w związku z tem otrzymała powyższa fabryka zamówienie z Ministerstwa Komunikacji na 30 wagonów chłodni. W fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych wobec martwego sezonu część warsztatów unieruchomiono, a w kilku zmniejszono czas pracy.

W przemyśle włókienniczym w związku z trwającym okresem międzysezonowym produkcja utrzymywała się w dalszym ciągu na poziomie niskim. Wobec pogorszającej się stale wypłacalności kupiectwa stosowano nadal dużą powściągliwość w udzielaniu kredytu, co spowodowało dalsze zmniejszenie obrotów; wskutek tego na składach pozostały dość duże zapasy, których likwidacja mimo niskich cen postępowała bardzo powoli. Towary posezonowe sprzedawano nawet niżej kosztów własnych.

Większe fabryki w okręgu łódzkim i białostockim odczuwały w dalszym ciągu dotkliwie konkurencję przemysłu drobnego i chałupniczego, który zdobywał coraz więcej odbiorców wśród zubożałego społeczeństwa, mając możność sprzedawania swych wyrobów po niezwykle niskich cenach dzięki mniejszym obciążeniom podatkowym i niższym kosztom robocizny.

Eksport materiałów i wyrobów włókienniczych wzrósł w porównaniu z listopadem o 1·1 milj. zł., natomiast wywóz odzieży i konfekcji zmniejszył się o 2·3 milj. zł., głównie wskutek ceł ochronnych w Anglii.

Ogłoszone w końcu grudnia przez rząd rozporządzenia w sprawie zakazów przywozu i zmian stawek celnych, mające na celu dostosowanie polskiej polityki handlowej do przyjętej powszechnie zasady protekcjonizmu celnego i kontyngentowania przywozu, objęły swem działaniem w przeważnej mierze przemysł włókienniczy. Na podstawie tych rozporządzeń wprowadzono: a) zwrot ceł przy wywozie zagranicę gotowych wyrobów włókienniczych; obowiązujące w tym kierunku do dnia 31 grudnia 1931 r. stawki na podstawie rozporządzenia z dnia 11 lutego 1931 r. zostały przeważnie zmniejszone, równocześnie podjęto wysiłek w kierunku uszlachetnienia eksportu przez podwyższenie stawki dotychczasowej dla odzieży z tkanin wełnianych z przędzy czesankowej; b) zakazy przywozu wszystkich niemal półfabrykatów i wyrobów włókienniczych z wyjątkiem przędzy bawełnianej; c) wreszcie wprowadzono nowe cła na zagraniczne surowce włókniste, różniczkując je stosownie do tego, czy zostały przywiezione przez porty polskie lub drogą lądową z możliwością bezcłowego przywozu drogą morską tych artykułów na podstawie pozwoleń Ministerstwa Skarbu. Cła powyższe mają obok celów fiskalnych duże znaczenie organizacyjne, gdyż upoważnienie Ministra Skarbu do zwalniania od cła może być użyte jako środek skłonienia przemysłu do dalszej kartelizacji przedsiębiorstwa bawełnianego i usunięcia nadprodukcji. Ponadto cła preferencyjne dla portów polskich mogą — oprócz oczywistych korzyści dla rozwoju portów — przyczynić się do powstania w przyszłości samodzielnego polskiego handlu bawełną, gdyż wprowadzone cła ulgowe w połączeniu z udogodnieniami podatkowymi stanowią zachętę do tworzenia w Gdyni narazie składów konsygnacyjnych, jako przejściowej fazy w tej dziedzinie handlu polskiego.

W przemyśle drzewnym panował na rynku krajowym zupełny zastój, gdyż zakupy materiałów tartych rozpoczną się dopiero w styczniu lub lutym. Nieco większym popytem cieszyły się jedynie skrzynie i posadzka dębowa, lecz po niskich cenach.

Co do rynków zagranicznych to eksport do Anglii był poważnie zagrożony wskutek konkurencji krajów skandynawskich, korzystających w stosunku do polskiego przemysłu drzewnego z premii eksportowej w postaci spadku waluty. Kontyngent wywozu drzewa do Francji na rok 1932 został obniżony do 88 tys. m³. Podziału kontyngentu na I kwartał 1932 r. dokonano w ten sposób, że lasy państwowe dostarczą 40%, a przemysł prywatny oraz właściciele lasów prywatnych 60% tej ilości.

Skutkiem unieważnienia przez Ministerstwo Komunikacji przetargu na podkłady kolejowe i niepewności, czy dostawa ich będzie przydzielona lasom prywatnym czy państwowym, wyrób progów dębowych został przerwany. Z lasów wywożono drzewo okrągłe, ścięte latem 1931 r.

Handel, ceny i żegluga. W związku z okresem świątecznym panowało w handlu ożywienie w branży kolonjalno-spożywczej i konfekcyjnej, a w mniejszym stopniu w dziale odzieży i manufaktury. Kupcy, szczególnie hurtownicy, żądali zapłaty w gotówce, detaliści zaś sprzedawali na raty przeważnie nie nabywcom indywidualnym, lecz instytucjom i organizacjom.

Wskaźnik ogólny cen hurtowych obniżył się z 68·2 na 66·4 głównie wskutek spadku cen artykułów rolnych (o 3·1), gdyż ceny artykułów przemysłowych obniżyły się tylko nieznacznie (o 0·5), natomiast na obniżenie się ogólnego wskaźnika cen detalicznych (z 83·0 na 81·6) wpłynął głównie spadek cen artykułów przemysłowych (o 2·8), gdy ceny artykułów rolnych obniżyły się tylko o 0·4.

Ogólna wartość handlu zagranicznego zmniejszyła się w stosunku do listopada o 44·2 milj. zł. wskutek spadku importu o 5·9 milj. zł. i eksportu o 38·3 milj. zł. Przywieziono 220·3 tys. tonn za 91·1 milj. zł., wywieziono zaś 1.496·7 tys. tonn za 117·8 milj. zł., wobec czego saldo dodatnie w grudniu wyniosło 26·7 milj. zł., a od początku roku — okrąгло 412 milj. zł., podczas gdy w 1930 r. — 187·4 milj. zł.

Ogólny obrót towarowy portu gdyńskiego wyniósł w grudniu 468·0 tys. tonn i był mniejszy w porównaniu z listopadem o 50·7 tys. tonn głównie z powodu zmniejszenia się eksportu węgla. W ciągu całego roku 1931 ogólny obrót przeładunku w porcie gdyńskim przekroczył 5 milj. tonn (5·3), wskutek czego port ten wysunął się na czoło portów bałtyckich.

Na rynku pracy liczba bezrobotnych wynosiła w dniu 2 stycznia 1932 r. 289·1 tys., wobec 303·1 tys. w końcu grudnia 1930 r. W czasie od 5.XII.1931 r. do 2.I.1932 r. wzrost bezrobocia wyniósł 27·1 tys. i zaznaczył się głównie w grupie robotników budowlanych, metalowych, włókienniczych i hutniczych.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego. Miesiąc sprawozdawczy przyniósł niezwykle dużą ilość rozporządzeń w sprawach gospodarczych, z których wymienić należy przede wszystkim następujące:

- Rozp. Ministra Skarbu z dn. 9. XI. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110 poz. 854) o podwyższeniu emisji 5% pożyczki konwersyjnej z roku 1924, zwiększa wysokość emisji 5% pożyczki konwersyjnej z 270 milj. zł. na 290 milj. zł., przy czym 13 pierwszych rat umorzenia, przypadających na 20 milj. zł. w kwocie zł 8,752.000 zgodnie z planem umorzenia, dołączonym do rozporządzenia, uznano równocześnie za umorzone.
- „ Rady Ministr. z dn. 21. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 865) w sprawie zakazu przywozu niektórych towarów, wprowadza na przeciąg jednego roku, począwszy od 1. I. 1932 r., listę towarów, których przywóz na obszar celny Polski bez pozwoleń Ministerstwa Przemysłu i Handlu jest wzbroniony. Lista obejmuje towary konsumcyjne pochodzenia rolniczego i przemysłowego, surowce, półfabrykaty oraz maszyny, aparaty, narzędzia, instalacje i inne środki produkcji.
- „ Ministra Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnict. z dn. 22. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 870) ustanawia przy wywozie zagranicę wyrobów włókienniczych zwrot cła, uiszczanego za wprowadzone z zagranicy i zużyte do wyrobu tych towarów: przędzę, barwniki i chemikalia oraz inne materiały. Rozporządzenie to stanowi przedłużenie dotychczasowych zwrotów cła, obowiązujących do dnia 31 grudnia 1931 r., na podstawie rozp. z dn. 11. II. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26 poz. 154), wprowadzając równocześnie pewne zmiany w wysokości stawek.

Rozp. Ministra Skarbu, Przem. i Handlu

oraz Rolnict. z dn. 22. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 871) o ulgach celnych, wprowadza na czas od 1. I. do 30. VI. 1932 r. cła ulgowe przy imporcie następujących artykułów: maszyn i aparatów niewyrabianych w kraju, skór wierzchnich baranich wyprawionych t. zw. „Crust-Skiwers'ów” do wyrobu pasków do czapek i kapeluszy, szpilek drewnianych, tektury satynowanej i papieru pergaminowego do wyrobu naczyń papierowych, dekalkomanji, przędzy niebarwionego z włókna sztucznego (t. zw. Vistry), oraz niewyrabianych w kraju części samochodów i motocykli.

„ Min. Skarbu z dn. 15. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 868) w sprawie opłaty stemplowej od obrotu papierów wartościowych, obniża na czas od 1. I. 1932 r. do 31. XII. 1933 r. opłatę stemplową od obrotu akcyj, kuksów i innych papierów wartościowych o niestałym oprocentowaniu z 0·2% na 0·1%.

„ Ministra Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnict. z dn. 19. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 885) w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej, wprowadza nowe stawki celne na niektóre owoce i artykuły kolonialne oraz na surowce włókniste.

Ustawa z dn. 17. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 878) o kryzysowym dodatku do państwowego podatku od nieruchomości w gminach miejskich oraz od niektórych budynków w gminach wiejskich, wprowadza z dn. 1. I. 1932 r. kryzysowy dodatek do państwowego podatku od nieruchomości w wysokości 3% podstawy wymiaru podatku, z wyłączeniem budynków mieszkalnych, których roczny czynsz nie przekracza 1.000 zł. Do kryzysowego dodatku nie mogą być doliczane żadne dodatki na rzecz Państwa lub związków komunalnych.

„ „ „ „ (Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 879) w sprawie zmiany ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o podatku od lokali, wprowadza z dniem 1. I. 1932 r. jako najpoważniejszą zmianę podwyższenie stopy podatku dla lokali czteroizbowych i wyżej z 8% na 12% komornego.

„ „ „ „ (Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 880) o państwowym podatku od energii elektrycznej, ustanawia państwowy podatek od energii elektrycznej, pobieranej odpłatnie przez poszczególnych odbiorców dla celów oświetleniowych, w wysokości 10% wartości zużytej energii; łącznie z tym podatkiem może być pobierany dodatek komunalny w wysokości maksymalnej 25% podatku państwowego. Ustawa zwalnia od podatku na przeciąg lat 10-ciu mieszkańców województw kresowych, niektórych powiatów województwa pomorskiego oraz miasta Gdyni.

„ z dn. 19. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 881) w sprawie zmiany ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, wprowadza obok wielu zmian, mających na celu usunięcie oczywistych braków obowiązującej ustawy, stopniowe obniżanie stawek podatkowych od obrotu.

„ „ „ „ (Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 882) o nadzwyczajnym podatku od niektórych zajęć zawodowych, nakłada z dn. 1. I. 1932 r. na rejentów, pisarzy hipotecznych i komorników nadzwyczajny podatek od dochodu płynącego z tytułu spełniania danego zajęcia zawodowego i wynoszącego ponad 12 tys. zł. rocznie. Stopa procentowa podatku wzrasta progresywnie od 3 do 20% dochodu.

„ „ „ „ (Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 883) o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego, zatwierdza następujące zmiany statutu Banku Polskiego, uchwalone na Zwyczajnym Walnem Zebraniu Akcjonariuszów w dniu 24. II. 1931 r.: 1) Komisarz Banku, a w jego nieobecności Zastępca Komisarza, którzy mogą być urzędnikami państwowymi, wchodzi z urzędu do Rady Banku i otrzymują stałe uposażenie z funduszy Banku, ustalane przez Ministra Skarbu, 2) uchwały Rady Banku zapadają we wszystkich wypadkach zwyczajną większością głosów.

Stopa dyskontowa banków biletowych.

PAŃSTWA	K o n i e c			Do 15-go stycznia 1932 r.	Data, od której obowiązuje zmieniona stopa	Rubryka na odnoto- wywanie później- szych zmian	Data, od której obowiązuje ostatnia zmiana	Rubryka na odnoto- wywanie później- szych zmian	Data, od której obowiązuje ostatnia zmiana
	paździer- nika	listopada	grudnia						
	1 9 3 1 r.								
Szwajcaria . . .	2	2	2	2	22. 1. 1931.				
Francja . . .	2½	2½	2½	2½	10. 10. 1931.				
Holandja . . .	3	3	3	3	29. 9. 1931.				
Stany Zjedn. .	3½	3½	3½	3½	16. 10. 1931.				
Belgja . . .	2½	2½	2½	3½	14. 1. 1932.				
W. M. Gdańsk .	6	5	5	5	24. 11. 1931.				
Łotwa . . .	6	6	6	6	1. 10. 1930.				
Anglja . . .	6	6	6	6	21. 9. 1931.				
Danja . . .	6	6	6	6	26. 9. 1931.				
Norwegja . . .	6	6	6	6	19. 10. 1931.				
Szwecja . . .	6	6	6	6	19. 10. 1931.				
Czechosłowacja.	6½	6½	6	6	22. 12. 1931.				
Japonja . . .	5·84	6·57	6·57	6·57	4. 11. 1931.				
Hiszpanja . . .	6½	6½	6½	6½	8. 7. 1931.				
Estonja . . .	6½	6½	6½	6½	1. 9. 1931.				
Portugalja . .	7	7	7	7	9. 8. 1931.				
Włochy . . .	7	7	7	7	28. 9. 1931.				
Niemcy . . .	8	8	7	7	10. 12. 1931.				
Indje . . .	8	8	8	7	15. 1. 1932.				
Polska . . .	7½	7½	7½	7½	3. 10. 1930.				
Rosja . . .	8	8	8	8	5. 4. 1927.				
Rumunja . . .	8	8	8	8	1. 4. 1931.				
Jugosławja . .	7½	7½	7½	8½	20. 7. 1931.				
Węgry . . .	8	8	8	8	11. 9. 1931.				
Finlandja . . .	8	8	8	8	26. 10. 1931.				
Austrja . . .	10	8	8	8	13. 11. 1931.				
Litwa . . .	8½	8½	8½	8½	3. 10. 1931.				
Bułgarja . . .	9½	9½	9½	9½	30. 9. 1931.				
Grecja . . .	11	11	11	12	13. 1. 1932.				